

Trendovi u planiranju proračuna prema programima, otvorenosti proračuna, osviještenom upravljanju javnim financijama u pogledu klimatskih promjena i upravljanju javnim financijama u zdravstvu

Ključni zaključci s plenarne sjednice BCOP-a PEMPAL-a u 2023.

travanj/april 2023.

Autorska prava© 2022. BCOP PEMPAL-a

Sva prava pridržana. Nijedan dio ovog dokumenta ne smije se umnožavati, prenositi ili u bilo kojem obliku distribuirati bez prethodnog pisanog dopuštenja Zajednice prakse za proračun (BCOP-a) PEMPAL-a, izuzev za nekomercijalne svrhe dopuštene zakonom o autorskom pravu. Svaka izmjena smjernica u pogledu sporazuma o suradnji upotrijebljenih u ovom dokumentu zahtijeva citat u smislu da se upotrebljavao ovaj dokument te da su kriteriji iz njega izmijenjeni. Kontakt: esalcher@worldbank.org

PEM PAL

TAJNIŠTVO PEMPAL-A

www.pempal.org

Zajednica prakse za proračun (BCOP)

E: BCOP@pempal.org

SADRŽAJ

Predgovor i zahvale	2
Sažetak	4
DIO 1. PLANIRANJE PRORAČUNA PREMA PROGRAMIMA I UČINCIMA: ZAKLJUČCI IZ SLOVENSKEG I BUGARSKOG ISKUSTVA I PLANOVI	6
DIO 2. TRENUTAČNI STATUS I DOBRE PRAKSE U OTVORENOSTI PRORAČUNA: SAVJETI IBP-A I GIFT-A	10
DIO 3. PRUŽANJE PODRŠKE PROVEDBI VLADINIH POLITIKA ZA BORBU PROTIV KLIMATSKIH PROMJENA S POMOĆU UPRAVLJANJA JAVNIM FINACIJAMA: PEFA-INE PROCJENA UTJECAJA KLIMATSKIH PROMJENA I ISKUSTVA IZ ISTOČNE AZIJE	15
DIO 4. NOŠENJE S NOVIM PRITISCIMA NA POTROŠNJU U ZDRAVSTVENOM SEKTORU: SAVJETI OECD-A I SVJETSKE BANKE U POGLEDU ALATA ZA PROCJENU ZDRAVSTVENOG SEKTORA	19
Završne riječi	22

PREDGOVOR I ZAHVALE

U ovom izvješću pruža se sažetak ključnih diskusija s godišnje plenarne sjednice Zajednice prakse za proračun (BCOP-a) Mreže za učenje uz pomoć kolega za područje upravljanja javnim rashodima (PEMPAL-a) u 2023. koja se održavala od 22. do 24. ožujka 2023. u Ljubljani u Sloveniji koju je predvodilo Ministarstvo financija Republike Slovenije. Sjednici je nazočilo više od 74 sudionika, uključujući dužnosnike odgovorne za proračun iz 17 zemalja članica BCOP-a (Armenije, Azerbajdžana, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Hrvatske, Gruzije, Kazahstana, Kosova, Kirgiske Republike, Moldove, Crne Gore, Sjeverne Makedonije, Rumunjske, Srbije, Turske, Ukrajine i Uzbekistana). Uz prezentacije koje su održale zemlje članice BCOP-a PEMPAL-a, tematske prezentacije održali su Ministarstvo financija Republike Slovenije, Svjetska banka, Tajništvo PEFA-e, OECD-ov Odjel za javno upravljanje i planiranje proračuna, Međunarodno partnerstvo za proračun (IBP), Globalna inicijativa za fiskalnu transparentnost (GIFT) i mreža PEMPAL.

Trodnevna plenarna sjednica, po prvi put održana uživo od 2019., članovima BCOP-a pružila je priliku za sljedeće:

- i. razmatranje nedavnih iskustava i znanja u područjima:
 - a. planiranja proračuna prema programima i učincima
 - b. otvorenosti proračuna
 - c. osviještenog upravljanja javnim financijama (PFM-a) u pogledu klimatskih promjena
 - d. upravljanja javnim financijama (PFM-a) u zdravstvenom sektoru.
- ii. razmjenu novosti iz radnih skupina BCOP-a i prikupljanje povratnih informacija od zemalja članica u pogledu njihovih prioriteta u budućem radu.

Ovaj dokument na temelju prezentacija i diskusija održanih tijekom skupa opisuje neke ključne zaključke u pogledu mjera za unaprjeđenje učinkovitosti i otvorenosti javne potrošnje.

Izvješće je sastavio resursni tim BCOP-a (Naida Čaršimamović Vukotić, resursni tim BCOP-a PEMPAL-a, Svjetska banka; Iryna Shcherbyna, viša stručnjakinja za javni sektor Svjetske banke, koordinatorica resursnog tima Zajednice prakse za proračun; i Richard Allen, strateški savjetnik BCOP-a), uz smjernice gđe Aynure Bakaybaeve (predsjednice BCOP-a iz Ministarstva financija Uzbekistana) i Emila Nurgaliev (zamjenika predsjednice BCOP-a iz Ministarstva financija Bugarske).

BCOP želi zahvaliti sljedećim osobama na njihovu doprinosu: Vanjski govornici bili su: gđa

Saša Jazbec, državna tajnica Ministarstva financija Republike Slovenije; g. Srinivas Gurazada, voditelj tajništva Programa za rashode javnog sektora i financije (PEFA-e); g. Driss M. Zine-Eddine El-Idrissi, glavni ekonomist za zdravstvo pri Svjetskoj banci; g. Andrew Park, analitičar politika u Odjelu za javno upravljanje i planiranje proračuna Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD-u); gđa Katja Lautar, glavna direktorica Uprave za ekonomsku i fiskalnu politiku pri Ministarstvu financija Republike Slovenije; gđa Miranda Groff Ferjančič, zamjenica glavne direktorice Uprave za proračun pri Ministarstvu financija Republike Slovenije; g. Andrés Ponce, voditelj programa iz Međunarodnog partnerstva za proračun (IBP-a); g. Juan Pablo Guerrero, direktor Globalne inicijative za fiskalnu transparentnost (GIFT-a); i gđa Quyen Hoang Vu, viša stručnjakinja za upravljanje Svjetske banke i voditeljica tima Mreže za upravljanje javnim rashodima u Aziji (PEMNA-e). Članovi BCOP-a PEMPAL-a koji su doprinijeli prezentacijama i pružili stajališta glavnih sudionika diskusije bili su Aynura Bakaybaeva, glavna ekonomistica u Odjelu za

državni proračun Ministarstva financija Uzbekistana i predsjednica BCOP-a; Emil Nurgaliev, državni stručnjak u Odjelu za proračunsku politiku pri Ministarstvu financija Bugarske i zamjenik predsjednice BCOP-a; Alija Aljović, pomoćnik ministra za proračun Federalnog ministarstva financija Bosne i Hercegovine; Vasile Botica, voditelj Odjela za sektorsku proračunsku politiku pri Ministarstvu financija Moldove; i Nevenka Brkić, voditeljica Sektor za pripremu proračuna i podršku sustavu financiranja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave pri Ministarstvu financija Hrvatske. Richard Allen, strateški savjetnik BCOP-a, održao je zaključni govor skupa. Isto tako zahvaljujemo svim članovima BCOP-a koji su sudjelovali na plenarnoj sjednici na njihovu aktivnom doprinosu panel diskusijama i radu u skupinama.

Više informacija o predmetnoj sjednici, uključujući dnevni red i materijale iz prezentacija dostupni su na internetskoj stranici PEMPAL-a. Dodatne informacije o BCOP-u potražite u Dokumentu sa sažetim informacijama o BCOP-u.¹

www.pempal.org/hr/events/plenarna-sjednica-bcop-s-domaćinom-ministarstvom-financija-republike-slovenije-trendovi-u

¹ <https://www.pempal.org/hr/event/budget>

SAŽETAK

Državni proračuni diljem svijeta pod sve su većim pritiskom s obzirom na međusobno povezane globalne krize, fiskalni stres te zahtjeve za učinkovitijim javnim uslugama i otvorenim planiranjem proračuna. Na plenarnoj sjednici BCOP-a u 2023. koja se održavala od 22. do 24. ožujka 2023. u Ljubljani razmatrani su trenutačni trendovi i kretanja u vezi s različitim pitanjima povezanim s učinkovitošću javne potrošnje i odgovornostima u pogledu nje. To uključuje planiranje proračuna prema programima i učincima, otvorenost proračuna, osviješteno upravljanje javnim financijama u pogledu klimatskih promjena i upravljanje javnim financijama u zdravstvu. Na skupu se okupilo 74 sudionika, uključujući 49 dužnosnika odgovornih za proračun iz 17 zemalja članica BCOP-a. Presentacije su održale zemlje članice BCOP-a PEMPAL-a, Ministarstvo financija Republike Slovenije, Svjetska banka, Tajništvo PEFA-e, OECD-ov Odjel za javno upravljanje i planiranje proračuna, Međunarodno partnerstvo za proračun (IBP), Globalna inicijativa za fiskalnu transparentnost (GIFT) i mreža PEMPAL.

Tijekom sjednice govornici su predstavili najnovije razvoje događaja i podijelili osnovne lekcije naučene u sljedećih nekoliko ključnih područja:

- i. **Slovenski proces primjene elemenata strateškog planiranja, planiranja proračuna prema programima i ekološkog planiranja proračuna u Sloveniji:** uspostavlja se poveznica između strateškog planiranja i planiranja proračuna te slovenske programske klasifikacije proračuna koja obuhvaća 24 područja politike, 114 programa i 310 potprograma. Nakon gotovo 15 godina iskustva u planiranju proračuna prema programima u Sloveniji je prepoznato da je trenutačnu strukturu planiranja proračuna prema programima u budućnosti potrebno pojednostaviti te više povezati s nacionalnom razvojnom strategijom te zemlje.
- ii. **Pravna osnova, metodologija i nedavni razvoj događaja u planiranju proračuna prema programima u Bugarskoj:** Nedavno unaprijeđenim pristupom planiranju proračuna u

Bugarskoj pojednostavljena je upotreba programa i ključnih indikatora učinka (KPI-jeva) na nacionalnoj i sektorskoj razini. Taj pristup u skladu je s Dobrim praksama OECD-a za planiranje proračuna prema učincima i proizvodom znanja BCOP-a *Planiranje proračuna prema učinku u dubinskim analizama rashoda u zemljama PEMPAL-a: trenutačne prakse, izazovi i preporuke*.²

- iii. **Rezultati Ankete o otvorenom proračunu (OBS-a) za 2021. i planovi ciklus ankete koji će se provesti u 2023.** Regija zemalja Europe i srednje Azije (ECA) u 2021. u prosjeku je ostvarila rezultat malo manji od 60 u Anketi o otvorenosti proračuna, dok je u 2008. ostvarila rezultat od oko 50. Rad BCOP-a na otvorenosti proračuna u proteklom desetljeću pridonio je tom unaprjeđenju. I dalje postoji puno prostora za daljnje unaprjeđenje otvorenosti proračuna u zemljama BCOP-a, posebno uključivanjem informacije o učinku u popratnu proračunsku dokumentaciju i većim sudjelovanjem u javnosti u proračunskom procesu.
- iv. **Sudjelovanje javnosti i upotreba digitalnih alata u proračunskom ciklusu:** Dostupnost inovativnih digitalnih alata koji doprinose otvorenosti proračuna stalno se povećava. Prezentacija GIFT-a uključivala je pregled prilagodljivih alata otvorenog koda i primjere ažurnih dobrih praksi u sudjelovanju javnosti.
- v. **Ključni elementi i metodologija PEFA-ine procjene utjecaja klimatskih promjena:** sudionici su bili upoznati s okvirom PEFA-e o klimi; ključnim ulogama državnih tijela, uključujući ministarstva financija i ministarstva zaštite okoliša; pristupima provedbi tih procjena; praktičnim primjerima procjena koje su provedene; i ostalim dostupnim alatima, posebno MMF-ovim alatom PIMA-C.
- vi. **Zeleno financiranje i financiranje borbe protiv klimatskih promjena u istočnoj Aziji:** izlaganje Mreže za upravljanje javnim rashodima u Aziji (PEMNA-e). Diskutirano je o naporima u pogledu

postizanja ekoloških prihoda, rashoda, aktive i pasive u zemljama PEMNA-e, kao i o primjerima odgovora u obliku fiskalne politike na rješavanje pitanja zaštite okoliša.

- vii. **Iskustvo u dubinskim analizama rashoda u zdravstvenom sektoru u zemljama OECD-a:** U fiskalno ograničenom kontekstu dubinske analize rashoda mogu pomoći u utvrđivanju fiskalnog prostor za rješavanje novih prioriteta u zdravstvu, preraspodjeli potrošnje iz sektora nižeg prioriteta i većem povećanju efikasnosti. Predstavljani su primjeri Nizozemske i Irske.
- viii. **Analize javnih rashoda (PER-ovi) Svjetske banke u zdravstvenom sektoru:** Analizama javnih rashoda razmatra se raspodjela rashoda povezanih sa zdravstvom među stanovništvom, efikasnost javnih intervencija, utjecaj javne potrošnje na ravnomjernost, uska grla u planiranju i izvršenju proračuna te usklađenje strateškog planiranja i planiranja proračuna. Diskutirano je o primjerima nedavnih PER-ova kojima je obuhvaćen zdravstveni sektor.

U ovom dokumentu opisuju se ključni zaključci tematskih blokova sjednica u pogledu najnovijih trendova povezanih s mjerama za povećanje učinkovitosti i otvorenosti javne potrošnje.

Više informacija o predmetnoj sjednici, uključujući dnevni red i materijale iz prezentacija dostupni su na internetskoj stranici PEMPAL-a.³

² <https://www.pempal.org/hr/knowledge-product/planiranje-prora%C4%8Duna-prema-u%C4%8Dincima-dubinske-analize-rashoda-u-zemljama-pempal>

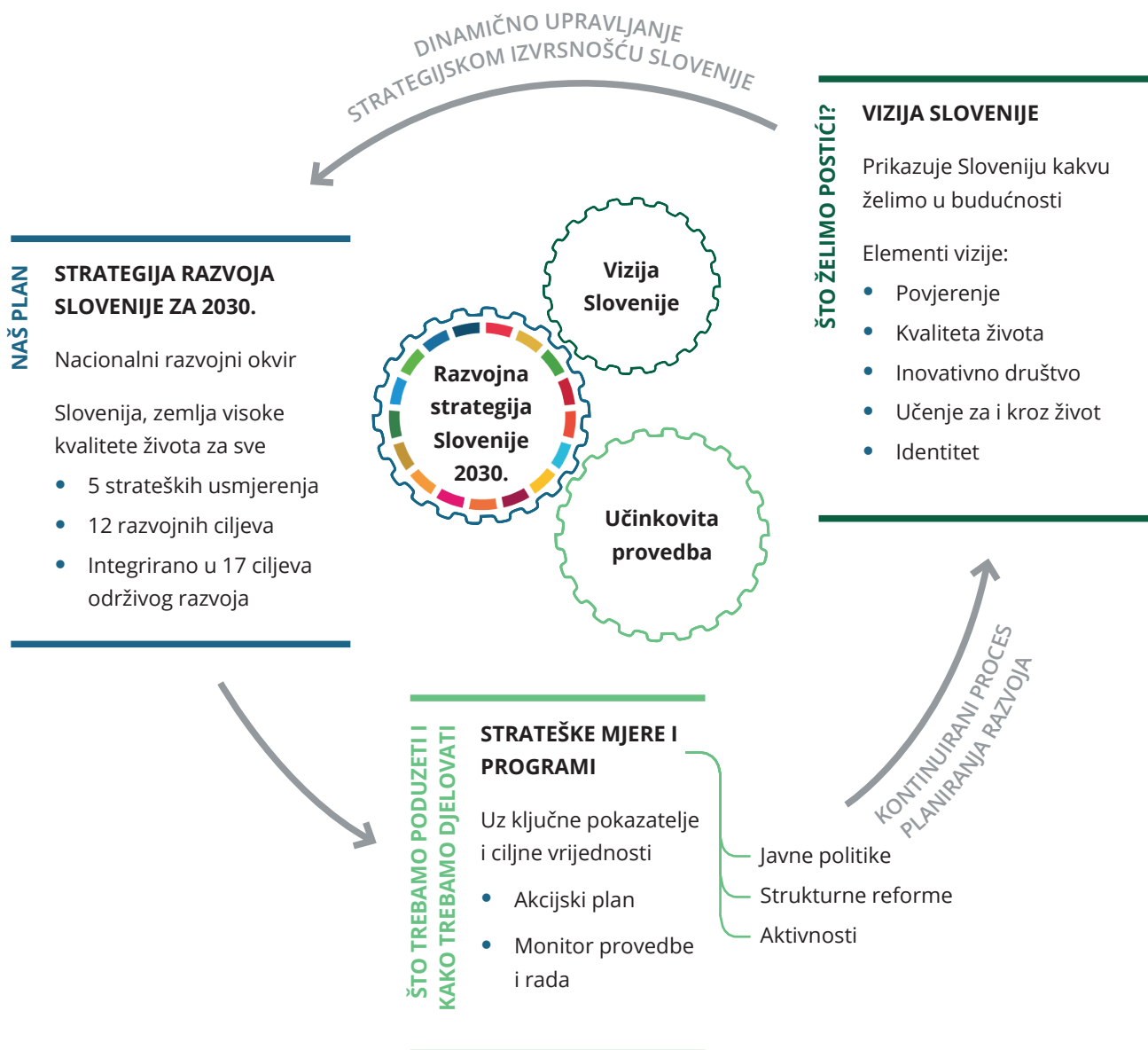
³ <https://www.pempal.org/hr/events/plenarna-sjednica-bcop-s-doma%C4%87inom-ministarstvom-financija-republike-slovenije-trendovi-u>

DIO 1.

PLANIRANJE PRORAČUNA PREMA PROGRAMIMA I UČINCIMA: ZAKLJUČCI IZ SLOVENSKEG I BUGARSKOG ISKUSTVA I PLANOVI

Kako bi se osiguralo da su nacionalne razvojne strategije praktično provedive i da se mogu integrirati u proračunski proces, važno je odjel za proračun pri Ministarstvu financija snažno uključiti u proces razvoja strategija. Isto tako i resorna ministarstva trebaju aktivno sudjelovati, posebno u postavljanju ciljnih vrijednosti ključnih pokazatelja učinka (KPI-jeva), kako bi se osigurala njihova odgovornost. Taj participativni pristup pomaže osigurati poveznice među sektorima i horizontalnu koordinaciju te se tako udaljiti od izoliranog djelovanja i razmišljanja. Ministarstvo je predstavilo iskustvo Slovenije u postavljanju KPI-jeva u Strategiji razvoja Slovenije za 2030. i slovenski model planiranja proračuna prema programima.

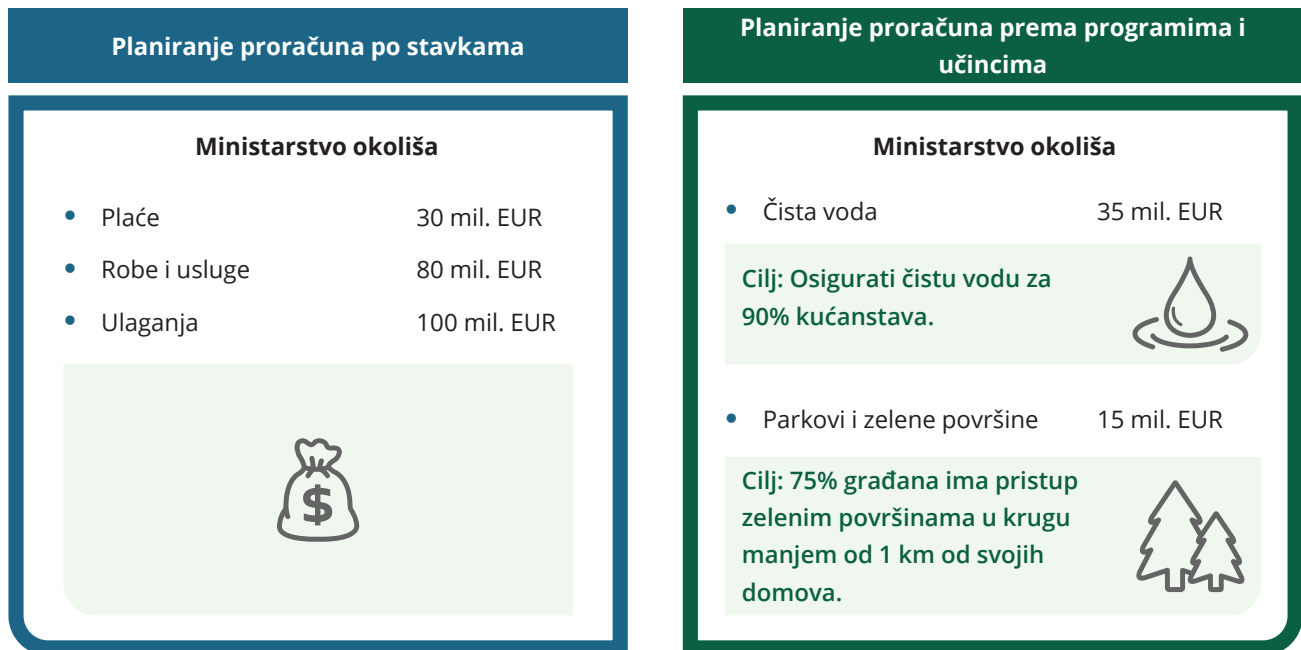
Strategija razvoja Slovenije temelji se na ciljevima održivog razvoja (SDG-ovima), a istodobno odražava posebnosti te zemlje. To uključuje naglasak na izazovima povezanim s relativno niskom produktivnošću te izazove potaknute starenjem stanovništva. Slovenski KPI-jevi uključuju SDG-ove, ali i dodatne pokazatelje relevantne za tu zemlju. Na **Prikazu 1.** prikazuje se model planiranja razvoja u Sloveniji u čijem je središtu dobrobit stanovništva. KPI-jevi i strateški ciljevi vlade integrirani su u strukturu i indikatore planiranja proračuna prema programima.

PRIKAZ 1. Model planiranja razvoja Slovenije

Izvor: prezentacija koju je održala Katja Lautar, glavna direktorica Uprave za ekonomsku i fiskalnu politiku pri Ministarstvu financija Republike Slovenije, na godišnjoj plenarnoj sjednici BCOP-a u 2023. u ožujku 2023. u Ljubljani

Namjera je pojednostaviti slovensku strukturu planiranja proračuna prema programima stavljanjem naglaska na rezultate i ishode više razine, koji su ključni za donošenje odluka u vladi i parlamentu. Trenutačna slovenska programska klasifikacija proračuna obuhvaća 24 područja politike, 114 programa i 310 potprograma. Na **Prikazu 2.** prikazuje se primjer prezentacije ekonomske i programske klasifikacije u slovenskom proračunu.

PRIKAZ 2. Presentacija različitih proračunskih klasifikacija u slovenskom proračunu

Izvor: prezentacija koju je održala Miranda Groff Ferjančič, zamjenica glavne direktorice Uprave za proračun pri Ministarstvu financija Republike Slovenije, na godišnjoj plenarnoj sjednici BCOP-a u 2023. u ožujku 2023. u Ljubljani

Nedavno unaprjeđeni pristup planiranju proračuna prema programima u Bugarskoj išao je u sličnom smjeru kao slovenski, a to su pojednostavljenje i jačanje veza sa strateškim planiranjem. Ministarstvo financija Bugarske na plenarnoj sjednici predstavilo je pravnu osnovu, metodologiju i najnovije razvoje događaja u planiranju proračuna prema programima u toj zemlji. Struktura planiranja proračuna prema programima pojednostavljena je i izravno povezana s KPI-jevima iz nacionalnih i sektorskih strategija s planiranjem proračuna prema programima. Taj pristup u skladu je s Dobrim praksama OECD-a za planiranje proračuna prema učincima i proizvodom znanja BCOP-a *Planiranje proračuna prema učinku u dubinskim analizama rashoda u zemljama PEMPAL-a: trenutačne prakse, izazovi i preporuke*.⁴

KPI-jeve je potrebno integrirati u strukturu planiranja proračuna prema programima na najvišoj razini te strukture (s obzirom na to da to obično ukazuje na ishode visoke razine/ dugoročne ishode), dok bi druga razina strukture programa trebala uključivati pokazatelje niže

razine (tj. srednjoročne ishode i rezultate) kako bi se izmjerilo što institucije izravno čine kako bi pridonijele KPI-jevima. Ministarstvo financija Bugarske predstavilo je svoj model za uključivanje KPI-jeva i strateških dokumenata u planiranje proračuna prema programima. KPI-jevi su odraženi u najvišoj razini strukture planiranja proračuna prema programima, koji se u Bugarskoj naziva područjima ciljeva politike, dok druga razina strukture planiranja proračuna prema programima, koja se u Bugarskoj naziva proračunskim programima, uključuje pokazatelje srednjoročnog ishoda i izlaznih rezultata više razine, čime KPI-jeve i ciljeve politike čini praktično provedivima.

Informacije proračunskog programa trebale bi, među ostalim, uključivati ciljeve povezane sa strateškim dokumentima, poveznice s organizacijskom strukturom i pokazatelje učinka. Na **Prikazu 3.** detaljno se prikazuju glavni elementi proračunskih programa u Bugarskoj. Programski format proračuna proračunski je dokument koji predstavlja srednjoročne ciljeve proračunske organizacije koji zahtijevaju relevantno financiranje;

⁴ <https://www.pempal.org/knowledge-product/performance-budgeting-and-spending-reviews-pempal-countries-practices-challenges>

rashodi u okviru proračunskih programa koji će nakon provedbe dovesti do postizanja ciljeva, kao i pokazatelje učinka koji uključuju informacije potrebne za mjerenje postignutih rezultata i provedbu proračunskih programa. Izričita poveznica bugarske programske strukture s organizacijskom strukturom te zemlje u skladu je sa savjetima OECD-a (kako je diskutirano na sastanku OECD-ove Radne skupine posvećene učinku i rezultatima u veljači 2023. u OECD-ovom nacrtu okvira planiranja proračuna prema učinku). OECD napominje da bi klasifikacija programa proračuna trebala pomno pratiti organizacijsku strukturu ministarstva, uz jasnu dodjelu voditelja programa.

Ostale zemlje PEMPAL-a, kao što je Bosna i Hercegovina, isto tako trenutačno rade na pojednostavljenju svojih struktura planiranja proračuna prema programima. Povezivanje strateškog planiranja i planiranja proračuna ključan je izazov u većini zemalja PEMPAL-a, uključujući Bosnu i Hercegovinu i Moldovu (koje su bile ključni sudionici diskusije u bloku o planiranju proračuna prema programima).

U modernim sustavima planiranja proračuna prema programima i učincima u većini zemalja pokazatelji učinka uzimaju se u obzir pri donošenju odluka o proračunu i pružaju informacije o kontekstu, ali nisu izravno povezani s alokacijama proračuna. S obzirom na složenost vladinih aktivnosti i njihovu povezanost s ishodima visoke razine, izravno planiranje proračuna prema učincima ne preporučuje se. Taj je pristup potvrđen tijekom diskusija na plenarnoj sjednici. Osim toga, to je i u skladu sa savjetima OECD-a i BCOP-a (pogledajte prethodno spomenute Dobre prakse OECD-a za planiranje proračuna prema učincima i proizvod znanja BCOP-a iz 2020.). Nekoliko zemalja PEMPAL-a (kao što su Bugarska i Bosna i Hercegovina) usvojilo je taj pristup u nedavnoj fazi planiranja proračuna prema programima.

PRIKAZ 3. Informacije iz proračunskih programa u Bugarskoj

Opis proračunskog programa treba sadržavati informacije o:

ciljevima programa (uglavnom operativnim) koji bi trebali biti povezani i doprinijeti postizanju strateških ciljeva relevantnog područja politike / funkcionalnog područja

svi definirani proizvodi/usluge/aktivnosti trebaju podlijegati **procjeni troškova, a potrebna sredstva za realizaciju** trebaju biti u okviru dodijeljenih sredstava proračunskog programa

pokazateljima učinka uz referentne vrijednosti te informacije o dostupnosti i kvaliteti podataka. Pokazatelji učinka trebali bi biti mjerljivi i relevantni za odgovarajuće proizvode/usluge

organizacijskim strukturama koje sudjeluju u programu te odgovornost za provedbu programa

proizvodima/uslugama (rashodi odjela) u okviru programa i aktivnostima povezanim s njihovim pružanjem

vanjski faktori koji mogu utjecati na postizanje ciljeva programa

DIO 2.

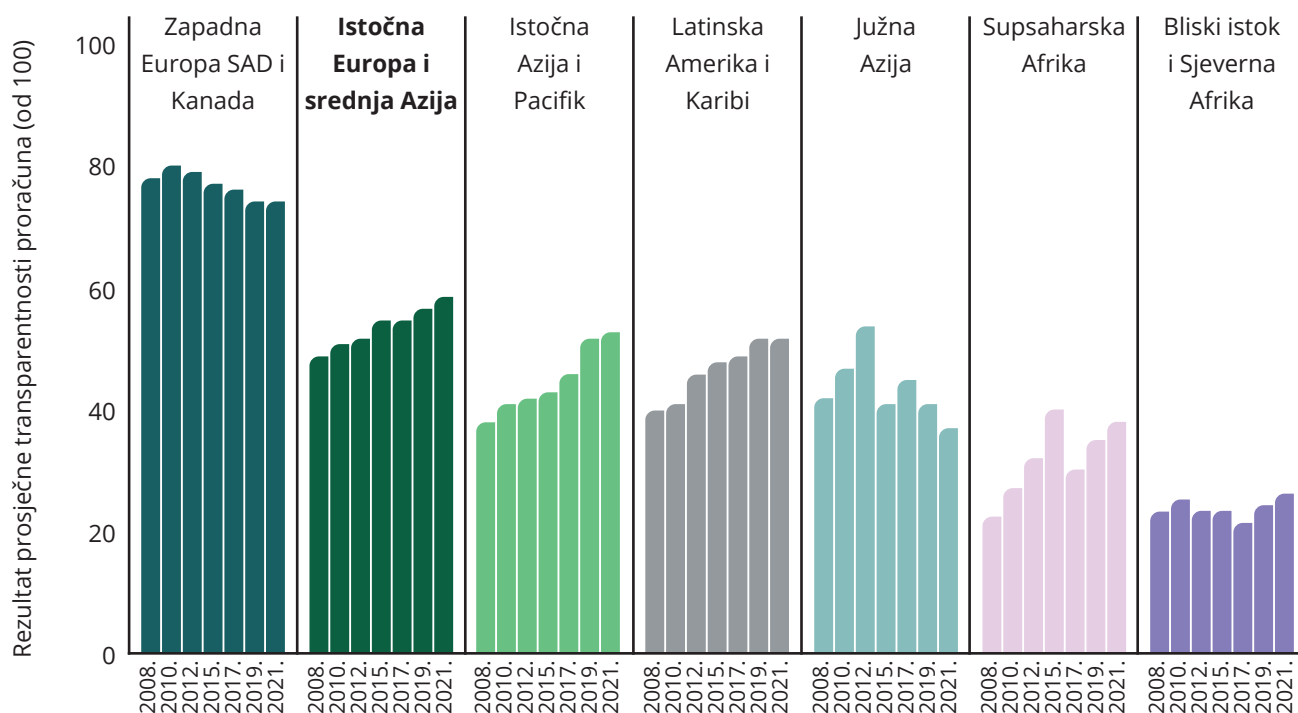
TRENUTAČNI STATUS I DOBRE PRAKSE U OTVORENOSTI PRORAČUNA: SAVJETI IBP-A I GIFT-A

Otvorenost proračuna na globalnoj razini ostala je poprilično stabilna između 2019. i 2021. unatoč krizi koronavirusne bolesti COVID-19, ali nijedna zemlja ne zadovoljava minimalne standarde IBP-a u pogledu odgovarajuće odgovornosti za sve tri mjere: transparentnost, nadzor i sudjelovanje. IBP je predstavio rezultate svoje Ankete o otvorenosti

proračuna za 2021. i planove za ciklus ankete koji će se provesti u 2023. U usporedbi s referentnim mjerilom prema kojem je prihvatljiva razina 61, na globalnoj razini rezultat u području transparentnosti bio je 46, u području nadzora 52, a u području sudjelovanja 14. Na **Prikazu 4.** prikazuje se napredak prosječnog regionalnog rezultata u području transparentnosti od 2008.

PRIKAZ 4. Prosječni regionalni rezultati stupa transparentnosti u okviru Ankete o otvorenosti proračunu od 2008. do 2021.

Izvor: prezentacija koju je održao Andrés Ponce, voditelj programa, Edukacija, tehnička podrška i umrežavanje, Međunarodno partnerstvo za proračun (IBP), na godišnjoj plenarnoj sjednici BCOP-a u 2023. u ožujku 2023. u Ljubljani

Zemlje Europe i srednje Azije na putu su da postanu prva regija koja je premašila referentni rezultat odgovarajuće otvorenosti proračuna, kako je prikazano u prethodnom prikazu. Rad BCOP-a na otvorenosti proračuna u proteklom desetljeću pridonio je tom iznimnom napretku. Dvanaest zemalja BCOP-a poboljšalo je svoj rezultat

u području transparentnosti u Anketi o otvorenosti proračuna od 2008 (navedene prema svom napretku): Kirgiska Republika, Gruzija, Kazahstan, Azerbajdžan, Rusija, Bugarska, Albanija, Turska, Ukrajina, Hrvatska, Rumunjska i Srbija (vidi **Prikaz 5.**). Gruzija trenutačno ima najviši rezultat među zemljama PEMPAL-a.

PRIKAZ 5. Rezultati Ankete o otvorenosti proračuna u 2021. za zemlje PEMPAL-a

Zemlja	Transparentnost	Sudjelovanje	Nadzor
Gruzija	87	44	74
Ruska Federacija	73	28	78
Bugarska	71	26	61
Slovenija	66	11	83
Moldova	65	11	63
Slovačka	65	22	56
Ukrajina	65	39	82
Hrvatska	64	17	65
Kazahstan	63	9	61
Rumunjska	63	7	43
Kirgiska Republika	62	26	61
Armenija	61	6	50

Zemlja	Transparentnost	Sudjelovanje	Nadzor
Češka	60	15	83
Poljska	60	22	82
Azerbajdžan	57	9	63
Turska	55	0	61
Albanija	52	6	67
Srbija	46	2	54
Mađarska	44	0	57
Sjeverna Makedonija	36	6	54
Bosna i Hercegovina	32	9	57
Tadžikistan	16	0	43
Regionalni prosjek	57	14	63

Izvor: prezentacija koju je održao Andrés Ponce, voditelj programa, Edukacija, tehnička podrška i umrežavanje, Međunarodno partnerstvo za proračun (IBP), na godišnjoj plenarnoj sjednici BCOP-a u 2023. u ožujku 2023. u Ljubljani

Ipak, i dalje postoji puno prostora za daljnje unaprjeđenje otvorenosti proračuna u regiji PEMPAL-a. To se primjenjuje na sva tri stupa, a posebno na stup sudjelovanja javnosti, kao i na uključivanje informacije o učinku i informacije o utjecaju politike proračuna na različite skupine građana u popratnu proračunsku dokumentaciju. Preporuke zemljama PEMPAL-a za poboljšanje rezultata Ankete o otvorenosti proračuna uključuju: i) unaprjeđenje sveobuhvatnosti prijedloga proračuna izvršne vlasti (trenutačni je prosječni rezultat 55/100), ii) unaprjeđenje sveobuhvatnosti izvješća na kraju godine (trenutačni je prosječni rezultat 56/100), iii) objavu polugodišnjeg pregleda proračuna (ne objavljuje se u 9 zemalja; ne priprema se u njih 6), iv) povećanje sudjelovanja javnosti u proračunu nastavkom upotrebe i usavršavanja tehnologija, internetskih alata i inovativnih praksi; i v) daljnje intenziviranje praksi učenja uz pomoć kolega aktivnim sudjelovanjem u regionalnim tijelima kao što je PEMPAL. IBP je predstavio i primjer inovativnih pristupa sudjelovanju u nekoliko zemalja, uključujući Indoneziju, Argentinu, Moldovu i Južnu Koreju.

Važno je ne zaboraviti koji je cilj otvorenosti proračuna umjesto da tim naporima pristupamo samo kao formalnosti koju je potrebno zadovoljiti.

U proračunskom se procesu sudjelovanje javnosti odnosi na niz različitih načina na koje su civilno društvo, poduzeća i drugi nevladini akteri u izravnoj

i javnoj interakciji s vladom u pogledu fiskalnih problema uključujući oporezivanje vlade i naplatu prihoda, dodjelu sredstava, stvarnu potrošnju i učinak, reviziju i upravljanje javnom imovinom i obvezama. GIFT je u svojoj prezentaciji sudionike podsjetio je transparentnost proračuna (u kombinaciji s odgovarajućom proračunskom pismenošću) omogućuje izravan angažman javnosti u planiranju proračuna, čime se pak povećava odgovornost javnih dužnosnika za upravljanje javnim resursima i njihovo ostvarivanje vrijednosti za uloženi novac. Veća odgovornost pridonosi unaprijeđenim ishodima politike, što pak pridonosi unaprijeđenim socijalnim, ekonomskim i ekološkim ishodima za građane.

Dokazane su fiskalne koristi fiskalne otvorenosti.

One uključuju veću naplatu poreza; povećanu potražnju za javnim dugom i niže troškove zaduživanja; manje pogrešnih alokacija resursa i manje prilika za stavljanje države u talački položaj; veću odgovornost; veći javni nadzor nad državnim institucijama; i bolje ishode u pogledu razvoja kredibiliteta proračuna. Riječ je o nalazima GIFT-ove studije (*When Do Open Budgets Transform Lives: Progress and Next Steps in Fiscal Openness Research*) ((Kada) otvoreni proračuni preobražavaju život: napredak i sljedeći koraci u istraživanju fiskalne otvorenosti) (2022).⁵ GIFT, Principles of Public Participation in Fiscal Policies (Načela sudjelovanja javnosti u fiskalnim politikama) – **Prikaz 6.**

⁵ <https://fiscaltransparency.net/fiscal-openness-research-2022/>

PRIKAZ 6. GIFT, Načela sudjelovanja javnosti u fiskalnim politikama

Omogućiti sveopće sudjelovanje javnosti pružanjem potpunih fiskalnih informacija i svih ostalih relevantnih podataka koristeći lako dostupne formate i mehanizme koje svi mogu razumjeti ili koristiti i prilagođavati (tzv. otvorene formate).

Pružiti potpune informacije i davati jasne odgovore o svrsi svakog angažmana, njegovom opsegu, ograničenjima, planiranim ishodima, procesima i rokovima, kao i očekivanim i stvarnim rezultatima sudjelovanja javnosti.

Proaktivno koristiti višestruke mehanizme uključivanja građana i nedržavnih dionika, uključujući tradicionalno isključene i ranjive skupine i pojedince i glasove onih koji se rijetko čuju, bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, uključujući nacionalnost, rasu, etničku pripadnost, religiju, spol, seksualnu orijentaciju, invaliditet, dob ili kastu, a prijedloge i mišljenja građana razmatrati objektivno, bez obzira na njihov izvor.

Podržavati pojedince i zajednice, uključujući one kojih se to izravno tiče, i dopuštati im da na svoj način izraze vlastita htijenja i sami biraju način angažiranja koji im najbolje odgovara, znajući također da mogu postojati skupine koje će nastupati u ime drugih.

U proračunskim i ciklusima fiskalne politike omogućiti dovoljno vremena za uključivanje javnosti u svim fazama; uključiti ih što prije, dok još postoje brojne opcije i omogućiti im – gdje je to poželjno – više od jednokratnog angažmana.

Podržati svaki javni angažman nudeći sve relevantne informacije, s naglaskom na ključne ciljeve politika, opcije i suprotstavljene mogućnosti, prepoznajući potencijalne društvene, ekonomske i okolišne učinke, te uključujući različite perspektive; nudeći pravovremene i detaljne povratne informacije o prijedlozima javnosti, s podacima jesu li ili nisu bili iskorišteni u službenim politikama ili prijedlozima.

Koristiti kombinaciju mehanizama za uključivanje razmjerno opsegu i utjecaju pojedine problematike ili politike.

Svi državni i nedržavni dionici trebaju kontinuirano i redovito uključivati javnost kako bi s vremenom povećali razmjenu znanja i međusobno povjerenje; institucionalizirati sudjelovanje javnosti tamo gdje je to prikladno i učinkovito, vodeći računa da dobivena povratna informacija predstavlja osnovu za preispitivanje odluka fiskalne politike; redovito preispitivati i ocjenjivati stečena iskustva kako bi se unaprijedila buduća sudjelovanja.

Osigurati da mehanizmi sudjelovanja javnosti i uključivanja građana dopunjuju i povećavaju učinkovitost postojećih sustava upravljanja i odgovornosti.

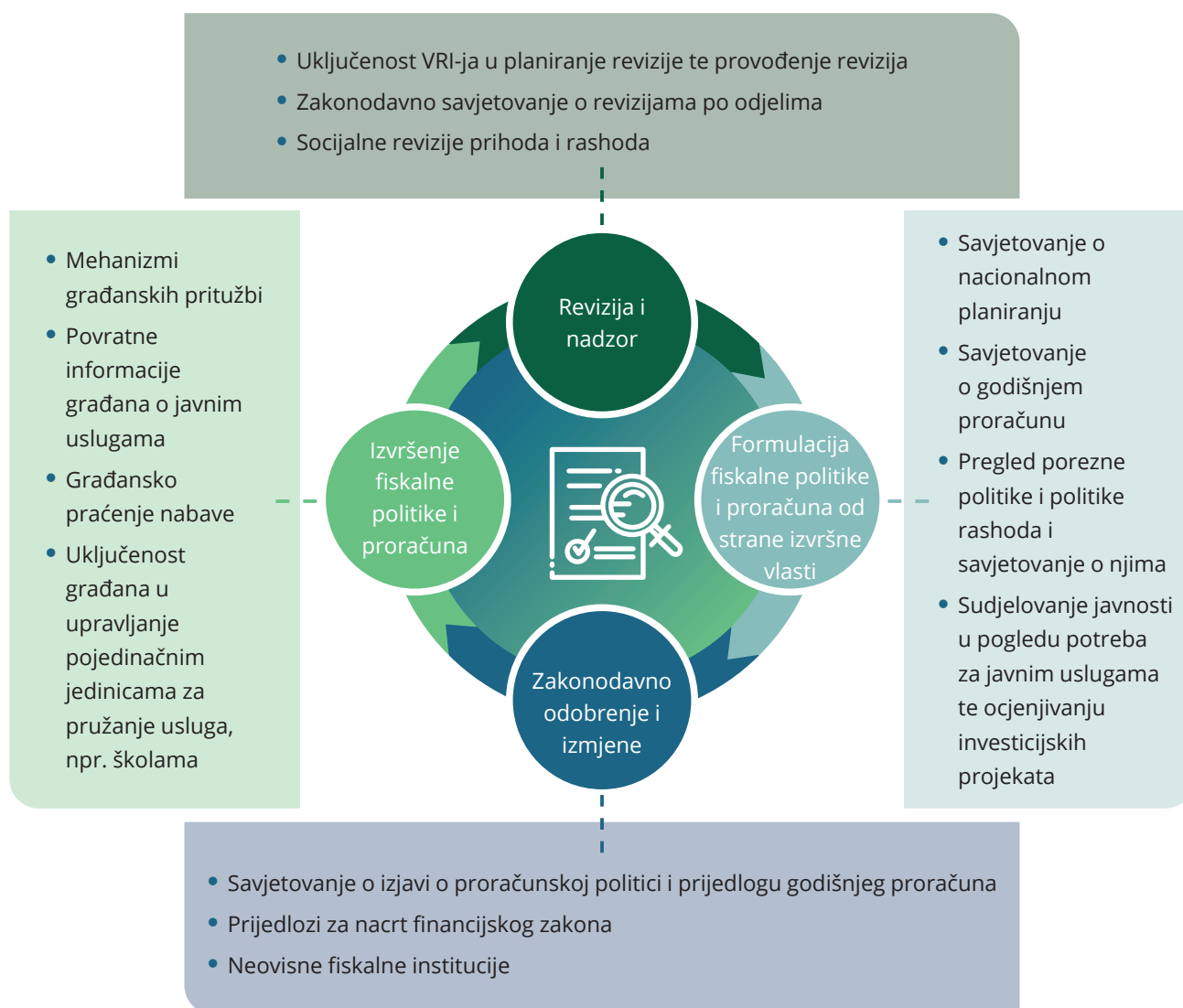
Svi državni i nedržavni dionici uključeni u aktivnosti sudjelovanja javnosti trebaju otvoreno govoriti o svojoj misiji, koristima koje nastoje postići i koga predstavljaju, te se obvezati i poštivati sva dogovorena pravila sudjelovanja i surađivati kako bi se postigli ciljevi sudjelovanja.

Tehnologija može pridonijeti učinkovitijim, transparentnijim, pravednijim i utjecajnijim fiskalnim politikama. Dostupnost inovativnih digitalnih alata koji doprinose otvorenosti proračuna stalno se povećava. To uključuje prilagodljive alate otvorenog koda, koje je GIFT predstavio, kao što su Decidim (koji se upotrebljava u Barceloni), YourPriorities (koji se upotrebljava u Reykjaviku) i Consul (koji se upotrebljava u Madridu, Wurzburgu, Porto Alegreu itd.). Digitalni alati mogu se upotrebljavati za objavu i distribuciju informacija i (otvorenih) podataka, javno savjetovanje, savjetovanje o zakonodavstvu, participativnu izradu proračuna, monitoring projekta i prikupljanje pritužbi/povratnih informacija. Na **Prikazu 7.** prikazuju se primjeri

sudjelovanja javnosti u proračunskom ciklusu uz naglasak na upotrebi digitalnih alata. GIFT je isto tako predstavio nekoliko primjera ažurnih dobrih praksi u sudjelovanju javnosti, uključujući Benin, Kanadu, Gruziju, Nigeriju, Peru, Filipine, Južnu Afriku i SAD.

Članovi BCOP-a iz Uzbekistana i Hrvatske vodili su sudionike diskusije u bloku o otvorenosti proračuna, osvrnuli su se na prezentacije IBP-a i GIFT-a te su izvijestili o novostima o reformama u svojim zemljama. Pitanja o kojima se diskutiralo uključivala su primjenu sudjelovanja javnosti na središnjoj i podnacionalnoj razini vlasti te kako je zbog nacionalnih izbora kasnilo usvajanje proračunskih dokumenata, što je dovelo do nižih rezultata Ankete o otvorenosti proračuna nekih od zemalja PEMPAL-a.

PRIKAZ 7. Primjeri sudjelovanja javnosti u proračunskom ciklusu

DIO 3.

PRUŽANJE PODRŠKE PROVEDBI VLADINIH POLITIKA ZA BORBU PROTIV KLIMATSKIH PROMJENA S POMOĆU UPRAVLJANJA JAVNIM FINANCIJAMA: PEFA-INE PROCJENA UTJECAJA KLIMATSKIH PROMJENA I ISKUSTVA IZ ISTOČNE AZIJE

PEFA o klimi korisna je standardna metodologija procjene uspješnosti sustava upravljanja javnim financijama u pružanju podrške pri provedbi vladinih politika za borbu protiv klimatskih promjena. Temelji se na Okviru PEFA-e, a zajednički je na zahtjev vlade provode stručnjaci za upravljanje javnim financijama i klimatske promjene. Voditelj tajništva PEFA-e predstavio je pristup i metodologiju procjene PEFA o klimi. Taj alat za procjenu razvijen je u 2020., a dosad je provedeno nekoliko pilot procjena.

PEFA o klimi može se provesti u okviru paketa procjena (PEFA+ ili PEFA ++) ili kao samostalna procjena. Ključni elementi procjene uključuju početni upitnik na temelju kojeg se izrađuje profil klimatskih promjena pojedine zemlje. Procjenom se opisuju kontekst klimatskih promjena u zemlji, njezini prioriteti politike i međunarodne preuzete obveze. Procjena obuhvaća 3 ishoda, 7 stupova, 14 pokazatelja i 29 dimenzija. Pokazatelji učinka obuhvaćaju cijeli proračunski ciklus i raščlanjuju se dalje u dimenzije. Na **Prikazu 8.** prikazuju se metodologija bodovanja i pokazatelji.

Diskutiralo se o ulogama u procesu provedbe procjene PEFA o klimi. Uloga tajništva PEFA-e uključuje edukaciju, savjetovanje vlade i tima za procjenu te osiguranje kvalitete. Uloge vlade uključuju nadzor nad timom procjene PEFA o klimi, prikupljanje podataka, organizaciju tehničkih sastanaka i pregled kolega. Tim za procjenu prikuplja dokaze, provodi uzajamne provjere, izrađuje nacрте izvješća i predstavlja nalaze. Dosad provedene pilot procjene uključuju Kostariku, Etiopiju, Ruandu i Samou. Sudionici su spomenuli dostupnost drugih alata za procjenu povezanih s klimom; konkretno, MMF-ov sveobuhvatan alat C-PIMA, koji je primijenjen u više od 80 zemalja.

PRIKAZ 8. Pokazatelji i metodologija bodovanja procjene PEFA o klimi

A	Analiza utjecaja na klimu uključuje se u relevantne institucije, procese ili sustave PFM-a
B	Analiza utjecaja na klimu djelomično se uključuje u relevantne institucije, procese ili sustave PFM-a
C	Provedeni su prvi koraci za uključivanje analize utjecaja na klimu u relevantne institucije, procese ili sustave PFM-a
D	Učinak je manji od osnovne razine učinka

Svaka se dimenzija ocjenjuje zasebno. Metoda agregacije je M2 za sve pokazatelje

POKAZATELJI	
CRPFM-1 Usklađenost proračuna sa strategijama borbe s klimatskim promjenama	CRPFM-9 Upravljanje porezima koje uzima u obzir klimatske promjene
CRPFM-2 Praćenje rashoda povezanih s klimatskim promjenama	CRPFM-10 Usklađenost rashoda povezanih s klimatskim promjenama
CRPFM-3 Proračunski cirkular	CRPFM-11 Okvir fiskalne decentralizacije koji uzima u obzir klimatske promjene
CRPFM-4 Zakonodavna provjera	CRPFM-12 Informacije o učinku povezanom s klimatskim promjenama
CRPFM-5 Upravljanje javnim ulaganjima koje uzima u obzir klimatske promjene	CRPFM-13 Evaluacija povezane s klimatskim promjenama
CRPFM-6 Upravljanje nefinancijskom imovinom koje uzima u obzir klimatske promjene	CRPFM-14 Ostvarenje rashoda za aktivnosti povezane s borbom protiv klimatskih promjena
CRPFM-7 Obveze povezane s klimatskim promjenama	
CRPFM-8 Nabava koja uzima u obzir klimatske promjene	

Istočna Azija, regija koja je uvelike pogođena ekstremnim vremenskim pojavama, igra ključnu ulogu u globalnoj zelenoj tranziciji i ulaže sve više napora u borbu protiv klimatskih promjena, uključujući mjerama upravljanja javnih financija.

BCOP-ova Mreža za upravljanje javnim rashodima u Aziji (PEMNA) održala je prezentaciju o zelenom financiranju i financiranju borbe protiv klimatskih promjena u Istočnoj Aziji.

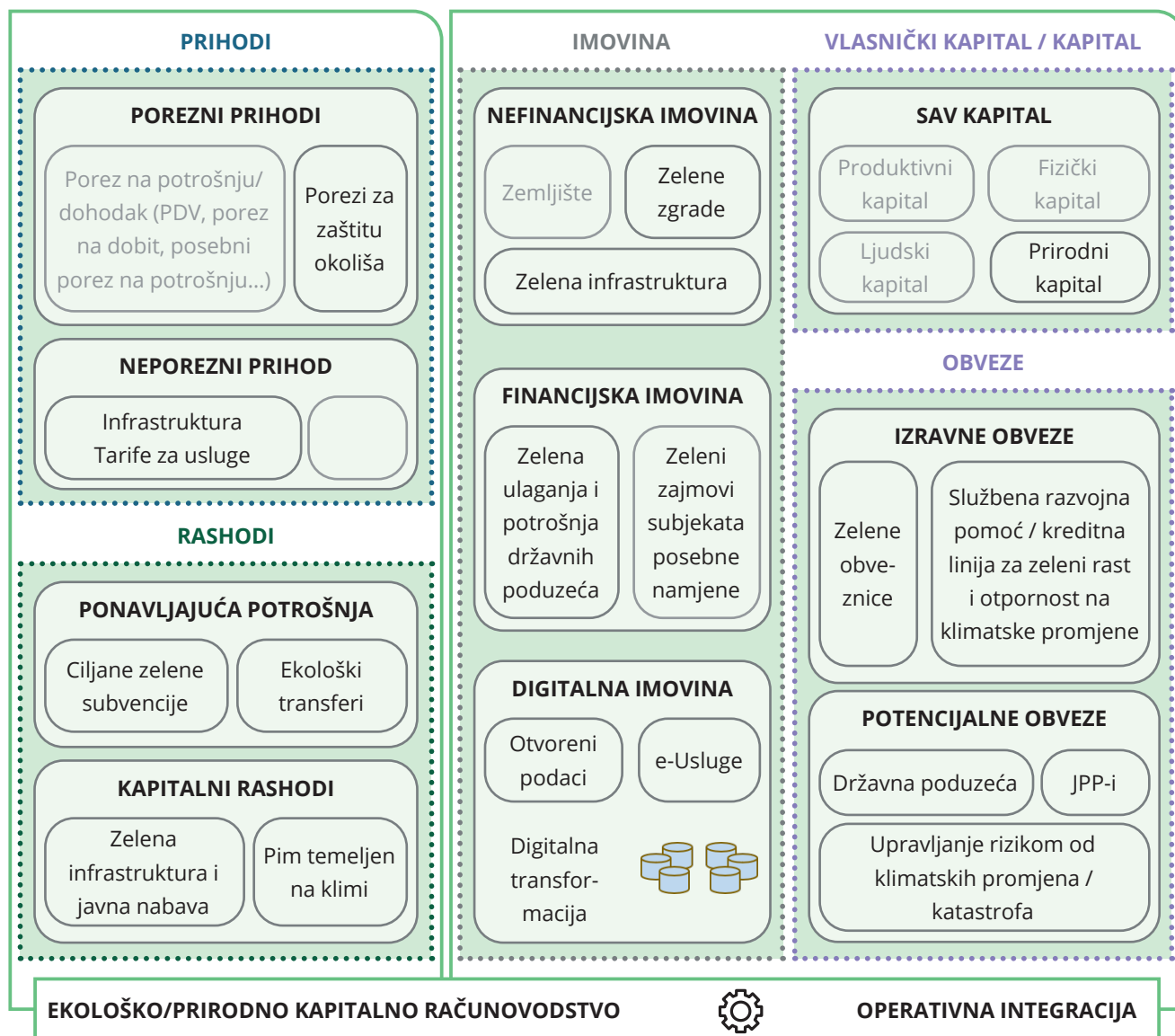
Diskutiralo se o naporima u pogledu postizanja ekoloških prihoda, rashoda, aktive i pasive.

Predstavljani su konkretni primjeri odgovora u obliku fiskalne politike zemalja (iz Azije i drugih dijelova

svijeta) na rješavanje pitanja zaštite okoliša. Na **Prikazu 9.** prikazuju se elementi državnih bilanci koji mogu uključivati mjere osviještenog proračuna u pogledu klimatskih promjena/ekološke mjere.

Članove BCOP-a posebno su zanimali primjeri odgovora u obliku fiskalne politike zemalja na rješavanje pitanja zaštite okoliša koji su predstavljeni na sjednici. Ti odgovori uključivali su poticaje u obliku poreza / naknada / subvencija, fiskalne transfere za povećanje sudjelovanja podnacionalnih razina vlasti, inovativno financiranje, praćenje rashoda povezanih s klimatskim promjenama, poreze za zaštitu okoliša, konsolidaciju

PRIKAZ 9. Ekološki osviješteno sastavljanje bilance cijele vlade

Izvor: prezentacija koju je održao Quyen Hoang Vu, viši stručnjak za upravljanje Svjetske banke i voditelj tima Mreže za upravljanje javnim rashodima u Aziji (PEMNA-e), na godišnjoj plenarnoj sjednici BCOP-a u 2023. u ožujku 2023. u Ljubljani

klimatskih projekata u jedan fond, prilagođene sustave planiranja proračuna prema programima i učincima, zelenu nabavu i zeleno financiranje i financiranje

rizika od katastrofa. Na **Prikazu 10.** prikazuju se neki primjeri mjera ostvarivanja ekoloških rashoda iz regije PEMNA-e.

PRIKAZ 10. Mjere ostvarivanja ekoloških rashoda iz regije PEMNA-e

JUŽNA KOREJA: konsolidacija klimatskih projekata u jedan fond kako bi se postigla ugljična neutralnost do 2050., kako bi se povećala učinkovitost/sinergija uz sprečavanje redundancije u klimatskim projektima zbog odvojenog, izoliranog upravljanja od strane različitih ministarstava.

Fond za odgovor na klimatske promjene (1,8 milijardi USD u 2022.):

- 42 % u području smanjenja emisija stakleničkih plinova,
- 26 % u području uspostavljanja temeljnog sustava,
- 24 % u području ekosustava s niskim udjelom ugljika i
- 8 % u području pravedne tranzicije.

KAMBODŽA:

- 4 Planiranje proračuna na temelju programa i učinka u svrhu zaštite okoliša, upravljanja nacionalnim resursima i očuvanja tih resursa te razvoja zajednice, formuliranja politika i održivog razvoja, te popratni program.
- 2016. uspostavljen je Fond za zaštitu okoliša i socijalni fond u okviru Ministarstva gospodarstva (ukupno 16,1 milijuna USD u razdoblju od 2017. do 2022.).

MALEZIJA:

- U zelenoj javnoj nabavi (GGP) uzima se u obzir 40 kriterija, a pokrenuta je 2021. Vrijednost je procijenjena na 617 milijuna MYR (140 milijuna USD) i uključuje 27 ministarstava.

INDONEZIJA:

- U posljednjih 5 godina prosječna državna potrošnja za klimatske promjene od 89,6 bilijuna IDR godišnje (3,9 % iz državnog proračuna), što odgovara 34 % prosječnih godišnjih potreba za ublažavanjem (izvor: Dvogodišnje ažurirano izvješće za Indoneziju).
- Razmatranje plaćanja na temelju rezultata za rezultate smanjenja emisija.

FILIPINI:

Program „Build, Better, More“ (20 milijardi USD ili oko 5 % – 6 % BDP-a za razdoblje 2023. – 2028.) s Trogodišnjim kliznim programom za infrastrukturu (TRIP):

- Klimatski podaci i procjena rizika te standardi zelene gradnje u projektiranju, izgradnji i obnovi vladinih zgrada/objekata.
- Od 2022. uvedeno je upravljanje javnim ulaganjima (svi vladini projekti podvrgnuti planiranju na temelju više scenarija, procjene vjerojatnog rizika, prilagodbe/ublažavanja). Promicanje rješenja za uštedu energije.

DIO 4.

NOŠENJE S NOVIM PRITISCIMA NA POTROŠNJU U ZDRAVSTVENOM SEKTORU: SAVJETI OECD-A I SVJETSKE BANKE U POGLEDU ALATA ZA PROCJENU ZDRAVSTVENOG SEKTORA

Ojačani okvir za dubinsku analizu rashoda može pomoći u podršci novim pritiscima za potrošnju u zdravstvenom sektoru. Predmetni okvir predstavio je OECD-ov Odjel za javno upravljanje i planiranje proračuna. Dubinske analize rashoda alati su za sustavnu analizu postojećih rashoda vlade. Naširoko se upotrebljavaju u zemljama OECD-a i nadopunjavaju planiranje proračuna prema programima i učincima. Dubinske analize rashoda vladama mogu pomoći u: i) upravljanju ukupnom razinom rashoda, ii) usklađivanju proračuna s prioritetima politike, i iii) povećanju efikasnosti i učinkovitosti programa i politika potrošnje. Naširoko se upotrebljavaju,

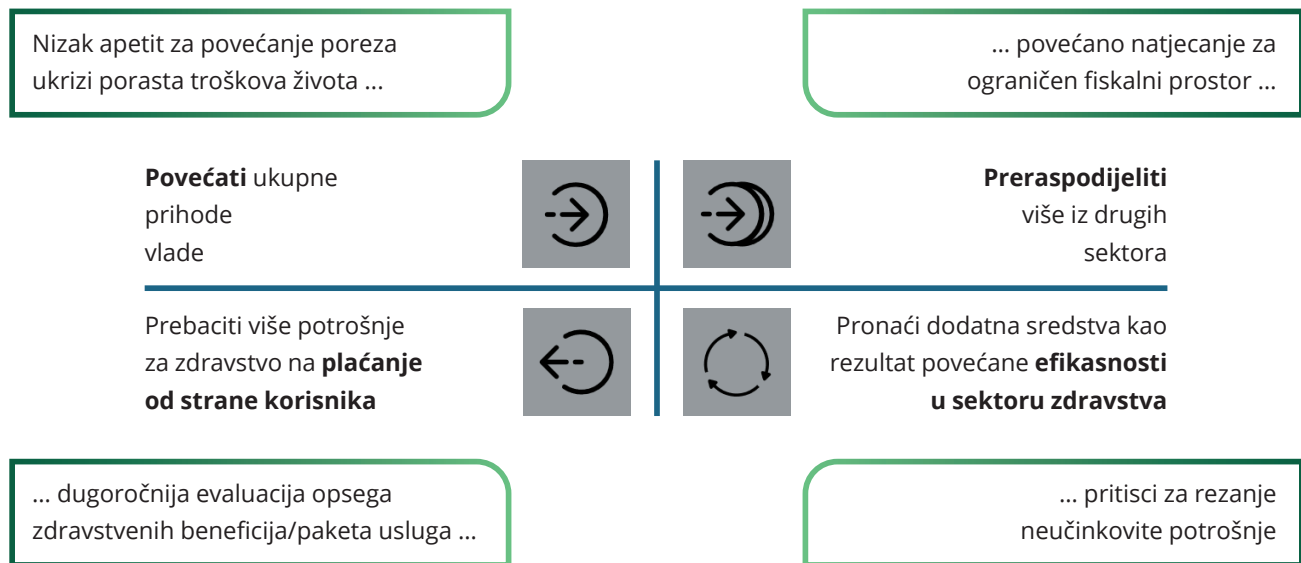
posebno u zemljama OECD-a, kao osnovni instrument za određivanje prioriteta i preraspodjelu rashoda.

Sustavi zdravstvene zaštite ne mogu dugoročno održati sadašnje razine potrošnje bez značajnog opterećenja državnih proračuna. Rashodi za zdravstvo obično nadmašuju ekonomski rast zemalja OECD-a. Da bi mogle financirati to povećanje rashoda za zdravstvo, zemlje OECD-a trebale bi namijeniti 20 % svojih prihoda zdravstvu do 2040., što je 5 postotnih bodova više nego 2018. Na **Prikazu 11.** prikazuju se mogućnosti financiranja dodatnih potreba za resursima u zdravstvenom sektoru.

U fiskalno ograničenom kontekstu dubinske analize rashoda mogu pomoći u: utvrđivanju fiskalnog prostora za rješavanje novih prioriteta u zdravstvu, preraspodjeli potrošnje iz sektora nižeg prioriteta i povećanju efikasnosti u zdravstvenom

sektoru. Predstavljene su Najbolje prakse OECD-a za dubinske analize rashoda i iskustvo provedbe dubinskih analiza rashoda u zdravstvenom sektoru u zemljama OECD-a kao što su Nizozemska i Irska, kako je to prikazano na **Prikazu 12.**

PRIKAZ 11. Izvedive mogućnosti za kratkoročno financiranje potreba za resursima u zdravstvenom sektoru

Izvor: prezentacija koju je održao Andrew Park, analitičar politika u Odjelu za javno upravljanje i planiranje proračuna Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD-a), na godišnjoj plenarnoj sjednici BCOP-a u 2023. u ožujku 2023. u Ljubljani

PRIKAZ 12. Primjeri dubinskih analiza rashoda u zdravstvenom sektoru u zemljama OECD-a

Izvor: prezentacija koju je održao Andrew Park, analitičar politika u Odjelu za javno upravljanje i planiranje proračuna Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD-a), na godišnjoj plenarnoj sjednici BCOP-a u 2023. u ožujku 2023. u Ljubljani

Analiza javnih rashoda (PER) Svjetske banke još je jedan koristan alat za procjenu upravljanja javnim financijama u zdravstvenom sektoru.

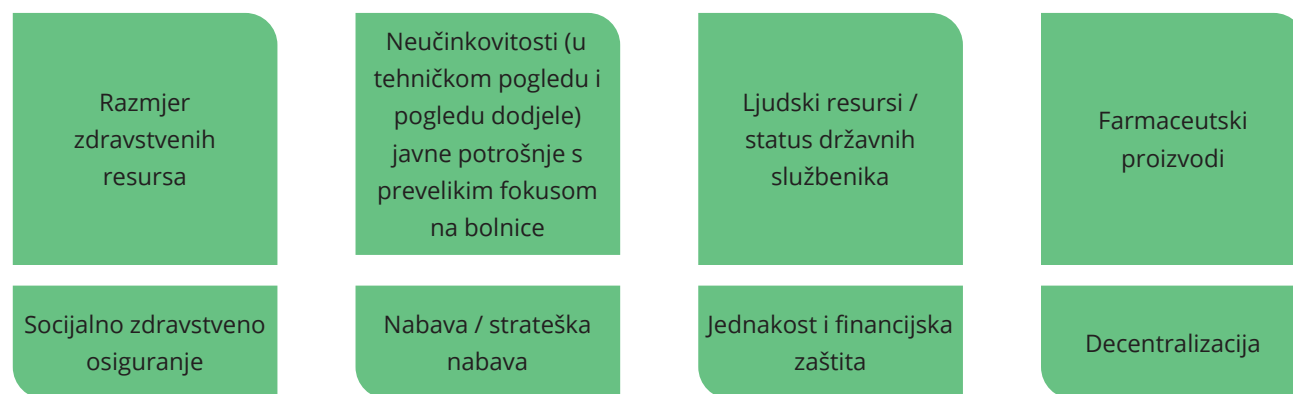
Glavni ekonomist Svjetske banke objasnio je da te analize predstavljaju financijske analize potrošnje i resursa javnih institucija zemlje, kao i ostala pitanja poput učinkovitosti ravnomjernosti potrošnje za zdravstvo. Stoga se u zdravstvenom sektoru analizama javnih rashoda razmatra raspodjela javna usluga među stanovništvom, efikasnost javnih intervencija, utjecaj javne potrošnje na ravnomjernost, uska grla u planiranju i izvršenju proračuna te usklađenje strateškog planiranja i planiranja proračuna.

Diskutiralo se o primjerima analiza javnih rashoda koje su uključivale zdravstveni sektor, uključujući 11 studija zemalja BCOP-a. Opseg rada tih analiza javnih rashoda prikazan je na **Prikazu 13**.

Nema izazova i ograničenja u provedbi analiza javnih rashoda u zdravstvu.

To uključuje neodgovarajuće informacijske sustave i podatke o pokazateljima u području zdravstva, produktivnosti zdravstvenih ustanova i bolnica, farmaceutskim proizvodima i cijenama, kao i o razlikama u definiciji i obuhvatu javnih rashoda u zdravstvenom sektoru (preuzete obveze u odnosu na verifikaciju u odnosu na autorizaciju plaćanja u odnosu na plaćanja). Analiza javnih rashoda u zdravstvu u dijalogu o politici bitna je za utvrđivanje dodatnih studija potrebnih za zdravstvene politike utemeljen na dokazima, pružanje tehničkih savjeta o upravljanju javnim financijama u zdravstvu, pružanje savjeta o reformama u zdravstvu i utvrđivanje područja u kojima bi Svjetska banka mogla pružiti dodatnu podršku, uključujući intervencije za pomoć zemljama u podupiranju programa univerzalnog zdravstvenog osiguranja. Diskutiralo se i o sličnostima i razlikama među analizama javnih rashoda u zdravstvu i zdravstvenim računima (SHA za 2011.), a zaključeno je da bi stroga standardizacija bila korisna.

PRIKAZ 13. Opseg rada analiza javnih rashoda Svjetske banke u zdravstvenom sektoru koje su provedene u zemljama Europe i srednje Azije

Izvor: prezentacija koju je održao Driss M. Zine-Eddine El-Idrissi, glavni ekonomist za zdravstvo pri Svjetskoj banci, na godišnjoj plenarnoj sjednici BCOP-a u 2023. u ožujku 2023. u Ljubljani

ZAVRŠNE RIJEČI

Tematske prezentacije plenarne sjednice (sažete u prethodnim poglavljima ovog dokumenta) i prezentacije o radnim skupinama BCOP-a upotrijebljene su kao temelj za rad sudionika u diskusijama u skupinama za planiranje budućeg rada BCOP-a. U diskusijama u skupinama prikupljene su povratne informacije od zemalja članica u pogledu njihovih prioriternih tema koje će služiti kao inputi za planiranje aktivnosti BCOP-a u FG 2024. Članovi su predložili 13 tema za tematsko područje planiranja proračuna prema programima i učincima te 12 tema za tematsko područje otvorenosti proračuna koje bi BCOP mogao analizirati u sljedećem razdoblju.

Richard Allen, strateški savjetnik BCOP-a, održao je zaključni govor skupa u kojem je rekao da je trodnevna sjednica bila vrlo produktivna i zanimljiva, uz mnogo diskutiranja. Podsjetio je na zanimljive prezentacije koje su održali državni

dužnosnici iz regije, IBP, GIFT, tajništva PEFA-e, PEMNA, OECD i Svjetska banka. G. Allen napomenuo je i da su prezentacije nedavnog rada dviju radnih skupina BCOP-a (Radne skupine za planiranje proračuna prema programima i učincima i Radne skupine za proračunsku pismenost i transparentnost) pokazale da je BCOP bio vrlo produktivan.

G. Allen istaknuo je da su diskusije u skupinama bile vrlo zanimljive i žive i tako dovele do inovativnih i zanimljivih predloženih tema, a na neke od predloženih ideja osvrnuo se dodatnim napomenama. Jedna od tema na koju se osvrnuo bilo je praćenje rashoda. Postoji jasan interes za praćenje određenih kategorija javne potrošnje, posebno u vezi sa zaštitom okoliša i klimatskim promjenama, kao i s postizanjem ravnopravnosti spolova. Međutim, potrebno je biti oprezan i u obzir uzeti značajne resurse koji su potrebni za to te moguće skretanje

pozornosti s ostalih jednako važnih područja potrošnje usmjeravanjem na jedan konkretan aspekt (kao što je praćenje rashoda povezanih s klimatskim promjenama). U pogledu ciljeva održivog razvoja (SDG-ova) mogli bi se analizirati inovativni pristupi za financiranje ostvarivanja SDG-ova s obzirom na golem manjak financiranja u većini zemalja. U tematskom području proračunske otvorenosti bilo bi važno analizirati kako proračun utječe na različite regije, dohodovne skupine i ostale demografske ili društvene kategorije (npr. građane s invaliditetom ili mlade). Konkretno, važno je da se te informacije u proračunskim dokumentima izlože na razumljiv i transparentan način, uključujući u materijalima proračuna za građane. G. Allen istaknuo je i važnost podizanja razine osviještenosti građana o pitanjima fiskalne politike i donošenju odluka o proračunu. Osviještenost o tim pitanjima općenito je vrlo niska u mnogim kategorijama građana i poreznih obveznika na globalnoj razini. Pozornost je potrebno obratiti na vrste programa edukacije za različite kategorije javnosti (npr. novinari, mladi, nezaposleni, građani s invaliditetom itd.). Potrebno je pomno razmotriti i mehanizme organizacije te edukacije (npr. hoće li je organizirati država, škole, ustanove za edukaciju itd.).

Izvršni odbor BCOP-a sastao se nakon plenarne sjednice te prodiskutirao i objedinio prikupljene prioritetne teme kako bi najbitnije stavio članovima na glasanje. Došlo je do znatnih preklapanja i/ili zajedničkih crta u predloženim temama, stoga su utvrđene tri spojene teme za široka tematska područja svake radne skupine.

Nakon plenarne sjednice te predložene teme dane su članovima BCOP-a na glasanje u obliku online ankete:

Teme planiranja proračuna prema programima i učincima:

1. Povezivanje strateškog planiranja i planiranja proračuna
2. Integriranje praćenja rashoda u planiranje proračuna, kao što je ekološko i rodno osjetljivo planiranje proračuna te planiranje proračuna u pogledu ciljeva održivog razvoja itd.
3. Institucionalne uloge u usmjeravanju na učinak proračunskih programa i procjena tog učinka

Teme u pogledu otvorenosti proračuna:

1. Mjere otvorenosti proračuna usmjerene na različite kategorije javnosti, uključujući proračunske materijale građana, mjere proračunske pismenosti i mjere sudjelovanja javnosti
2. Preporuke za sveobuhvatan detaljan sadržaj i strukturu proračunske dokumentacije/objašnjenja
3. Preporuke za uključivanje javnosti u fazama pretproračunske politike uz fazu planiranja proračuna

